

можности на методите в процеса на преподаването; в) фрагментарното и по същество непълно изясняване на опасностите и рисковете за грешки при постановките на съвкупностните изследвания; г) недостатъчното внимание към изискванията на цялостния процес на познанието, който безспорно се осъществява при този тип изследвания.

Личният ми опит показва, че преобладаващата част от студентите не само изпитват трудности при разбирането и овладяването на тази материя, но често пъти в съзнанието им остават неизяснени и недоразбрани (или полуразбрани) познавателните възможности на методите и подходите в областта на съвкупностните (статистическите) изследвания. Дотолкова, че нерядко, макар да са преминали успешно курса на обучение (при това със значително разширен хорариум), те трудно разпознават тези методи, когато ги срещат в други приложни дисциплини с променена или дори запазена символика във формулите. Срещата съм дори специалисти икономисти, които убедено твърдят, че онова, което са учили по статистика, никога по-късно не им се е налагало да използват в практиката. Едва ли е нужно да се доказва абсурдността на подобно убеждение. Защото няма и не би могло да има икономически анализи (основани на данни от практиката), в които в една или друга степен да не присъстват статистическият подход и неговите методи.

Въпреки усилията на много талантиливи преподаватели, съвкупностният начин на мислене и доверието към статистическия подход трудно стигат до съзнанието на студентите. Нещо повече, при съвременните условия - отчасти поради характера на технологията на тези изследвания, отчасти поради наслоени предубеждения и неправилно отношение - изглежда никак не е трудно да се манипулира статистическата информация. Причината за това е не само и дори не толкова в преднамерените манипулации (които понякога също могат да имат място), а главно в недостатъчното разбиране и осветляване на природата и съдържанието на статистическите количествени оценки, получени при обобщения на статистическите данни на различните нива - житейско (външносетивно), статистическо, абстрактно и потенциално, както и от характера на съществуващите рискове за грешки от различно естество. Но ако това е така, тогава причините трябва да се адресират пряко и към начините (методическите и дидактическите подходи) при обучението в статистически знания и уменията да се прилагат в живота.

Проблемът следователно е да се изследват недостатъците в обучението и да се потърсят и прилагат други специфични механизми и по-ефективни начини за запознаване на учащите се със статистико-вероятностните знания. Целта е да се формират умения за мислене с категориите на съвкупностната логика и методи и да се подпомогне коректното им прилагане в практиката. И особено - да се повишава уменията правилно да се разбират и